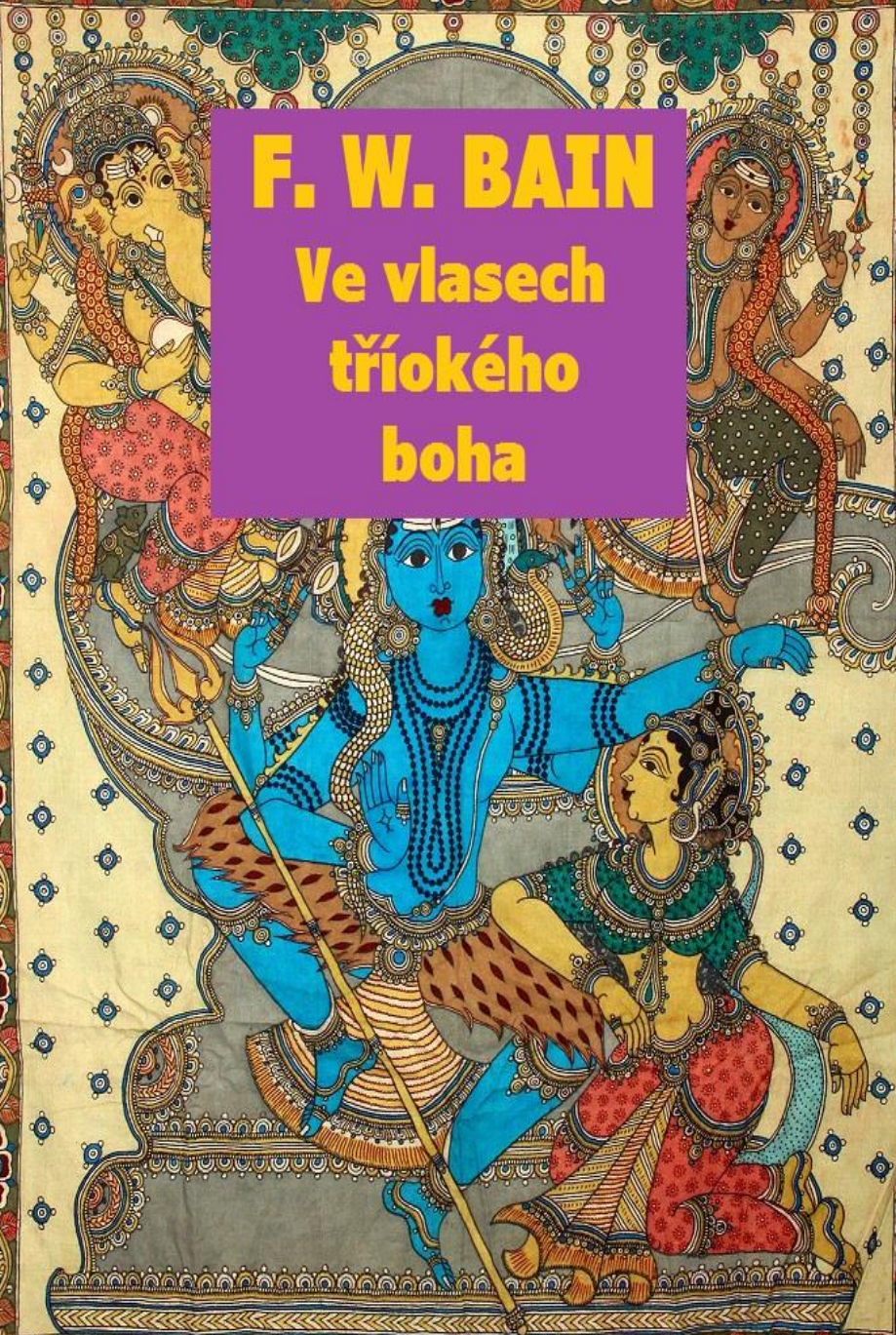

F. W. BAIN
Ve vlasech
tříokého
boha

Francis William Bain

Ve vlasech tříokého boha

Do češtiny přeloženo podle 7. vydání „In the Great God’s Hair“
nakladatelstvím Methuen & Co. Ltd., London, 1920.

Poznámky pod čarou jsou nakladatelsky
upraveny a mírně doplněny.

Překlad: Jiří Zygma

Redakční úprava: Lenka Provazníková a Rasa Ravi

Vydáno neziskovou organizací Quadrom z. s. v Olomouci
ve spolupráci se Siddhaika z. s. v Plzni r. 2016

ISBN 978-80-905290-9-0

quadrom.eu

Prolog

Daleko směrem na sever stojí mohutná hora: dílo věhlasu tak nesrovnatelného, že i matka světa¹ mu říkává otče.Odstínu tak čistého, že se i bílé labutě, které často navštěvovaly jezero Mánasa,před jeho zjevem zardívaly, jako by se styděly za svou méněcennost.Je to hora velikosti tak obrovské, že vycházející i zapadající slunce vyvolává na obloze jeho stín, a konstelace „sedmi ršiů“ (Velký medvěd) v jejich denním koloběhu obracejí své oči vzhůru k jeho vrcholu a září jako jazyk plamene při západu slunce nebo za úsvitu. A tam na její severní straně je domov pána tvorů živých a neživých.

Jednoho večera, kdy denní světlo letělo před stíny, které vyšly ven, aby unikly před propastmi v údolích podél horských svahů, dcera hory hrála v kostky se svým pánem. Za odměnu vyhrála nejprve jeho sloní kůži a následně jeho růženec z lebek. Nakonec řekla: „Nyní s tebou budu hrát o to, co nosíš na své hlavě.“ Mahéšvara vytušil její záměr. A tak odpověděl: „Tak dobře.“ Bohyně hodila kostkou a vyhrála. Nato vykřikla rozkoší: „Ha! Vyhrála jsem. Zaplat' mi sázku.“ Pak jí Mahéšvara věnoval svůj měsíc. Potom vykřikla bohyně ve vzteku: „Ty jsi ale podvodník. Dlužíš mi Gangu a nabízíš mi pouhý měsíc.² Co je mi do tvého měsíce?“ Pak řekl bůh: „A proč, má milá, se

¹ Párvatí/Umá; je dcerou Himálaje.

² Párvatí je představována v hindské literatuře jako velmi žárlivá na řeku bohyni Gangu, protože jí Šiva/ Mahéšvara nosí neustále ve svých vlasech. Gangá i srpek měsíce jsou šivovými atributy.

rozčiluješ? Není to snad měsíc, co nosím na své hlavě?“ Avšak Umá se vymanila z jeho objetí a v hněvu se k němu obrátila zády.

Načež se vychytralý bůh, který ji jen škádlil, aby si vychutnal kouzlo jejího hněvu, rozhodl s ní usmířit, a proto řekl: „Pojď, hra je u konce. Vrať mi tedy můj měsíc, který ti k ničemu neslouží, ještě než by ho tvůj obličej zbavil lesku, jelikož měsíc musí být vždy v celé své úplnosti. Navíc bez něho nic nezmůžu.“ Pak reagovala bohyně: „Proč bez něj nemůžeš nic dělat?“ Mahéšvara pověděl: „Víš, kdyby byl stažen z mého čela, jako že já jsem svět,³ tento vesmír by přestal existovat.“ Umá pak odpověděla: „Jak je to možné?“ A bůh zase: „Ze všech stvořených věcí je mi nový měsíc nejmilejší. To je důvod, proč ho nosím ve svých vlasech jako symbol té síly, jež je vůdcem veškerého živého i neživého pohybu. Krása je vladařem světa a bez ní by zůstalo všechno vrženo do tmy a bez hnutí. To je příběh spojený s tímto.“ Pak bohyně plná zvědavosti zvolala: „Dopověz mi ten příběh a já ti vrátím tvůj měsíc a odpustím ti tak tvůj podvod.“ A Mahéšvara zajásal: „Velmi dobře.“ To bylo právě to, co si od ní přál, aby udělala.

Pak mu Umá vrátila jeho měsíc – postavila jej do jeho žlutých vlasů. Nato on se posadil dolů a zády se opřel do propasti a vzal si ji na klín. A ona položila hlavu na jeho prsa a byla ochotna naslouchat jeho příběhu.

Avšak jakmile se bůh měl k začátku vyprávění, podíval se znenadání dolů a uviděl pod sebou v dálce na stráni kopce muže, plahočícího se bolestně skrze studený bílý sníh. Vypadal uprostřed rozlehlé divočiny jako mravenec ztracený mezi bloky soli v poušti. Pak řekl bůh bohyni Umá: „Podívej se! Tam je muž. Co může dělat zde,

³ Bhava znamená existenci, svět; je rovněž jménem-epitetem Šivy.

kam žádný smrtelník nikdy nezavítá? Bylo by lepší počkat a uvidíme.“ Bohyně pak vykřikla: „Ty se mě snažíš znovu oklamat. Je to jen trik, jak mě podvést s mým příběhem.“ Mahéšvara řekl: „Ne, jistě ho uslyšíš včas. Ale nejprve pojďme zjistit, co je cílem tohoto nebohého smrtelníka.“ A volal k muži: „Hej tam! Kdo jsi? Proč šplháš nahoru sám přes led a sních?“

Pak uslyšev hlas, který se odrazil jako burácení mezi vršky, ten muž padl tváří dolů do sněhu a řekl: „Ó, Mahéšvaro, dárce spásy, to zajisté slyším tebe a nikoho jiného! Přišel jsem k tobě jako prosebník a všechny moje naděje se upínají na tebe. Abys věděl, já jsem kathaka, vypravěč, a náležím do usedlosti krále Pátaliputry ve městě plání. Každý večer, než se odebral k odpočinku, vyprávěl jsem mu příběh, abych ho ošidil a přivedl jeho očím spánek. Tedy po čtrnáct let jsem mu vyprávěl příběhy, každou noc jeden. A pak nakonec, jednou v noci, když nastal čas jít do postele, jsem mu pověděl: ‚Králi, má zásoba je u konce a má fantazie vyčerpána, nemohu již vám tedy vyprávět více.‘ Ten nato na mě pohlédl s červenýma rozzuřenýma očima a řekl: ‚Ty pse, jak to? Nebudu snad spát pro nedostatek tvého talentu?‘ Tak jsem před něj padl na zem a pověděl: ‚Ať mi Král dá milost! Já jsem však vyprázdněn a pramen mých nápadů vyschl.‘ Načež on prohlásil: ‚Aby ti bylo jasno, už nejsi víc můj kathaka, tvé místo už má někdo jiný. Navíc věz, že když do tří měsíců odedneška, tedy do doby, kdy budu tak milosrdný a umožním ti čas, abys mi řekl příběh, který bude neobyčejnější než všechno ostatní, co jsem doposud slyšel, a ty mi ho neřekneš, tak odseknu tvoji prázdnou hlavu od zbytku tvého těla, z čehož nejprve vyrvu tvůj zbytečný jazyk, a pak vyplemím tvou rodinu a všechny tvé vztahy ze země jako

zuřivý víchr mezi stromy v začátku období dešťů.' Hned nato a okamžitě pro ně poslal, chytil je a drží je nyní jako rukojmí před mým návratem. A protože stále nenacházím žádné znovuoobnovení zdroje pro svou inspiraci, přišel jsem prosit k tvým nohám po cestách ve dne i v noci bez jídla a odpočinku. Ty víš totiž všechno: o minulosti, přítomnosti i o tom, co přijde, a nyní jsem tak jen ve tvých rukou.“

Potom řekl Mahéšvara své manželce: „Vidíš, že jsme udělali dobře, že jsme počkali. Tento nešťastný kathakadorazil zrovna právě včas. Nechme ho tedy poslechnout naše vyprávění. Jestli to pro něj bude dobré nebo zlé, čas sám ukáže.“ Pak vzal kathaku a položil si ho do svých vlasů. Na dotek jeho ruky byl kathaka najednou zbaven ode vší své únavy a vyčerpání, a jen tak si seděl ve stínu jeho zcuchaných vlasů, osvětlený jako les obrovských stromů diadémem božstva, aby si vyslechl jeho příběh.

Pak bůh počal se svým vyprávěním. A jak on mluvil, tak nebeské, polobožské a nadlidské bytosti, jakogandharové, kinnarové, siddhové i vidjádharové, vyletěli nehlučně a shromážděné do oblak a naslouchali dychtivýma ušima.